młode edukacja horyzonty

**CYKL | FILMOWE SEKRETY**
**GRUPA WIEKOWA | Klasy 1–3**

# ANALIZA PSYCHOLOGICZNA

Opracowanie: Alicja Moderau

**FILM | „Fleak. Futrzak i ja”**, reż. Jens Møller

*Fleak. Futrzak i ja* to animacja przedstawiająca widzom losy jedenastoletniego Tomka, który w konsekwencji wypadku traci władzę w nogach. Jego droga prowadząca do akceptacji tego stanu jest długa i pełna niezwykłych, fantastycznych przygód. Na jej końcu czeka chłopca to, o czym marzył najbardziej: bliska, wspierająca relacja z podziwianym przez niego starszym rodzeństwem. Film porusza temat procesu godzenia się z utratą i żałoby z nią związanej. W sposób filozoficzny, ale bliski dzieciom opowiada o spokoju płynącym z akceptacji. Film jest kierowany do widzów od 6. roku życia. Ze względu na poruszaną tematykę i sposób narracji trafić może zarówno do młodszych, jak i do starszych dzieci w wieku szkolnym.

## TEMATY DO OMÓWIENIA

**Wszystko dla akceptacji: o sile grupy rówieśniczej**

**Asertywność jako strażnik naszych granic. Emocje jako drogowskazy**

**Osoby z niepełnosprawnościami: jak budować otwartość na inność**

### Wszystko dla akceptacji: o sile grupy rówieśniczej

Okres wczesnoszkolny to czas wyjątkowego rozkwitu relacji rówieśniczych. Dzieci zaczynają nie tylko cieszyć się ze wspólnych zabaw i aktywności, lecz także budują poczucie własnej wartości na tym, jak czują się w relacjach z kolegami i koleżankami. Jeżeli znajdują akceptację, to mają szansę testować siebie w różnych sytuacjach społecznych, a przez to – rozwijać w sobie poczucie adekwatności i sprawczości. Natomiast jeżeli z jakichś względów nie odnajdują się w grupie lub jeżeli są z niej aktywnie odrzucane, są szykanowane lub są ofiarami przemocy rówieśniczej, to stanowi to głęboki cios dla poczucia własnej wartości młodego człowieka.

CC BY-NC-ND: uznanie autorstwa – użycie niekomercyjne – bez utworów zależnych 3.0 Polska
Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nietworzenia utworów zależnych).

Można powiedzieć, że rówieśnicy stanowią „lustro", w którym dziecko się przegląda, i że od tego, kogo w nim dostrzega, uzależnia swoją powoli budującą się tożsamość. Często w roli autorytetu zostają obsadzeni starsi koledzy czy koleżanki lub – tak jak w filmie – starsze rodzeństwo. Tomek jest wpatrzony w Terkę oraz Mikiego, chce być włączony w ich działania oraz dzielić z nimi sekrety. Ćwiczy, by móc zaimponować im grą w koszykówkę, budzi ich o poranku, by zachęcić do wspólnych przygód. Akceptacja tej paczki jest dla niego na tyle istotna, że potrafi bez zastanowienia zaryzykować zdrowie, a nawet życie, by dostać się w ich szeregi: Tomek bez namysłu wykonuje polecenie Jacka, przyjaciela rodzeństwa, i ulega wypadkowi. Jego dalsza droga jest więc konsekwencją tego wielkiego pragnienia przynależności, w imię którego był gotów poświęcić tak wiele.

Temat wypadku może być wyjątkowo poruszający dla wrażliwego młodego widza. Wizja bycia pozbawionym możliwości samodzielnego przemieszczania się, ograniczenia ruchowe, nieuchronność tych konsekwencji – wszystko to może być dla dzieci znacznym obciążeniem. Warto pozwolić wybrzmieć emocjom i niepokojom z tego wynikającym oraz uprawomocniać te przeżycia. Jednocześnie podczas omawiania, jak ważna potrafi być grupa rówieśnicza i jak silna jest presja z nią związana, należy zachować ostrożność, by nie uczynić z tego delikatnego tematu naiwnego „straszaka". Strach jako metoda edukacyjna działa w sposób opaczny i rzadko wzmacnia w dzieciach asertywność, raczej przynosi wręcz odwrotny skutek. Zachęcam, by umożliwiać dzieciom wyciąganie samodzielnych wniosków i spontaniczne przenoszenie ich do własnych doświadczeń, by refleksja przychodziła autentycznie i naturalnie, szczególnie gdy dotyczy tak trudnych tematów.

Pytania:

- Dlaczego Tomek budził rodzeństwo?
- O czym marzył chłopiec?
- Dlaczego Jacek kazał mu wykonać różne próby?
- Co sprawiło, że chłopiec zaryzykował własnym zdrowiem. Co było dla niego tak ważne?
- Czy podjęcie tej próby przyniosło pożądany efekt?
- Co zamiast tego się wydarzyło?
- Jak się czuliście, gdy oglądaliście tę scenę?
- Co sprawiło, że na końcu filmu rodzeństwo się do siebie zbliżyło?
- Co warto robić, kiedy czujemy, że zależy nam na relacjach z kimś?
- Jak się czujemy, kiedy inni nie chcą się z nami bawić i z nami przebywać?
- Co możemy wtedy zrobić?

**Asertywność jako strażnik naszych granic. Emocje jako drogowskazy**

W nawiązaniu do tematu poruszonego w pierwszym akapicie rodzi się pytanie, jak wspierać umiejętności, które pozwolą młodym widzom na podejmowanie racjonalnych decyzji w obliczu presji grupy? Jak budować pewność siebie i umiejętność komunikowania własnych pomysłów i potrzeb? Sposobem na to będzie rozwijanie wątków dotyczących granic, których najważniejszym strażnikiem jest asertywność. Nie istnieje jednak ona w oderwaniu od świadomości własnych uczuć i emocji. Stanowią one naturalne drogowskazy, które podpowiadają, czy dana sytuacja jest dla nas bezpieczna, komfortowa, a może wręcz przeciwnie – budzi w nas sprzeciw, niepokój, lęk czy złość. Zainspirowani filmowymi bohaterami, możemy rozwijać zdolności w zakresie inteligencji emocjonalnej poprzez rozpoznawanie i nazywanie emocji im towarzyszących. Tak oto niepokój Tomka mógłby go

**CC BY-NC-ND: uznanie autorstwa – użycie niekomercyjne – bez utworów zależnych 3.0 Polska**
Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nietworzenia utworów zależnych).

powstrzymać przed podjęciem nieszczęśliwego wyzwania. Jacek mógłby posłuchać swojej zazdrości o uwagę rodzeństwa i nie narażać chłopca na tak trudne zadanie. Z kolei radość płynąca z kontaktu z Fleakiem, fantastycznym, futrzanym przyjacielem, dodaje Tomkowi odwagi do pokonywania najstraszniejszych stworów. Tomek w pewnym momencie swojej międzywymiarowej podróży słyszy wezwanie, by zaakceptować całą gamę swoich emocji, także tych trudnych: żal po utraconej sprawności, rozpacz pochodzącą z bezsilności, lęk o przyszłość w nowej rzeczywistości. Chłopiec nie jest jednak gotowy i odrzuca swój „cień". Konsekwencją tego nie jest wcale ulga, lecz dalsze, coraz trudniejsze i kosztowniejsze zmagania. Dopiero akceptacja przynosi uwolnienie. Asertywność to zdolność nie tylko do mówienia „nie", lecz także do mówienia „tak" własnym potrzebom, marzeniom i emocjom.

Pytania:

- Jak czuł się Tomek, kiedy otrzymywał kolejne zadania od Jacka?
- Co czuł Jacek, kiedy Tomek chciał dołączyć do ich paczki?
- Jakie uczucia towarzyszyły Tomkowi, kiedy poznał własny cień i zrozumiał, co on dla niego oznacza?
- Kiedy Tomek zrozumiał, że musi zaakceptować swój cień?
- Skąd wiemy, że ktoś narusza nasze granice?
- Jakie emocje wtedy czujemy?

**Osoby z niepełnosprawnościami: jak budować otwartość na inność**

Tematyka osób z niepełnosprawnościami budzi wiele niepokoju wśród dorosłych, którzy mają omawiać z najmłodszymi związane z nią zagadnienia. Jednak to skrępowanie bywa często jednostronne: dzieci z chęcią i z naturalną ciekawością dopytują i dzielą się własnymi doświadczeniami w tym obszarze. W nawiązaniu do filmowego bohatera możemy się zastanowić, jak włączać osoby z niepełnosprawnościami w różne, pozornie nieosiągalne dla nich, aktywności (jak gra w koszykówkę dla Tomka). Możemy również rozwijać empatię w stosunku do ludzi, którzy w jakiś sposób muszą się mierzyć z ograniczeniami. Warto ukazywać, że niepełnosprawność nie dominuje obrazu i tożsamości drugiego człowieka, ale może być wyzwaniem w codzienności.

Pytania:

- Jak wypadek wpłynął na chłopca?
- Dlaczego było mu trudno się pogodzić z jego skutkami?
- W jaki sposób zmieniło się życie Tomka, a co nie uległo zmianie?
- Jakie pasje dalej rozwijał chłopiec?
- Czy znacie osoby z niepełnosprawnościami?
- Czym one się pasjonują?
- Jak można pomóc osobie z niepełnosprawnością, np. ruchową?

**CC BY-NC-ND: uznanie autorstwa – użycie niekomercyjne – bez utworów zależnych 3.0 Polska**
Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nietworzenia utworów zależnych).